

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060101

DOM
2014-05-05
Stockholm

Mål nr
P 9823-13

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2013-10-04 i mål nr P 3590-13, se bilaga

KLAGANDE

A R

MOTPARTER

1. Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms kommun
2. Bostadsrättsföreningen X

SAKEN

Anmälan om olovligt utförda åtgärder på fastigheten X i Stockholms kommun

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av mark- och miljödomstolens dom undanröjer Mark- och miljööverdomstolen Stadsbyggnadsnämndens i Stockholms kommun beslut den 14 oktober 2011, dnr 2011-09769-575 och återförvisar målet till stadsbyggnadsnämnden för fortsatt handläggning.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

BAKGRUND

A R anmälde den 5 maj 2011 olovliga åtgärder på fastigheten X i Stockholm genom ändring av trapphus m.m. Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms kommun beslutade den 14 oktober 2011 att lämna anmälan utan åtgärd med motiveringen att utförd åtgärd inte kräver bygglov eller är anmälningspliktig. Länsstyrelsen i Stockholms län och mark- och miljödomstolen har avslagit A Rs överklaganden av nämndens beslut.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

A R har – som hans talan får uppfattas – yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska besluta i enlighet med hans yrkande i mark- och miljödomstolen om att ursprungskulören i entréerna och trapphusen ska återställas.

Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms kommun (stadsbyggnadsnämnden) och Bostadsrättsföreningen X (bostadsrättsföreningen) har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens avgörande.

UTVECKLANDE AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

A R har anfört att detaljplanen för fastigheten anger förvanskningförbud avseende byggnadens kulturhistoriskt värdefulla entréer och trapphus och att färgbytet i fastighetens entréer och trapphus innebär en förvanskning. Han har ifrågasatt vad nämnden anfört om att färgbytet inte kräver bygglov eller bygganmälan.

Stadsbyggnadsnämnden har vidhållit sitt beslut.

Bostadsrättsföreningen har anfört att samtliga myndigheter och experter gett beskedet att vidtagna åtgärder inte var anmälningspliktiga.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Stadsbyggnadsnämnden beslutade den 14 oktober 2011 att A Rs anmälan om ändring av trapphus m.m. skulle lämnas utan åtgärd eftersom påtalade åtgärder inte bedömdes kräva bygglov eller anmälan. Av utredningen i Mark- och miljööverdomstolen framgår att bostadsrättsföreningen lämnat in en bygganmälan avseende trapphusrenovering som ankomststämplats hos stadsbyggnadskontoret den 23 maj 2011.

Den fråga som Mark- och miljööverdomstolen har att bedöma är om det funnits skäl för nämnden att vidta någon åtgärd med anledning av A Rs anmälan om olovliga åtgärder och den bygganmälan som inkommit från bostadsrättsföreningen avseende trapphusrenovering m.m.

Enligt 16 kap. 8 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL, samt 6 kap. 5 § första stycket 7 plan- och byggförordningen (2011:338) krävs anmälan vid underhåll av ett sådant byggnadsverk med särskilt bevarandevärde som omfattas av skyddsbestämmelser som har beslutats med stöd av 4 kap. 16 § PBL eller motsvarande äldre föreskrifter. I den äldre plan- och bygglagen (1987:10) fanns motsvarande bestämmelse i 9 kap. 2 § första stycket 6.

För fastigheten X gäller en detaljplan för del av kv Munklägret inom stadsdelen Kungsholmen in Stockholms kommun som antogs av kommunen den 17 juni 1991 och som vann laga kraft den 2 april 1992. I detaljplanen finns under rubriken *Värdefulla byggnader* och beteckningen *q2* följande planbestämmelse ”Exteriörerna, entréerna och trapphusen skall bevaras och får inte förvanskas. Underhållet skall ske på traditionellt sätt.”

Mark- och miljööverdomstolen finner att den för fastigheten gällande detaljplanen innehåller en sådan skyddsbestämmelse som kräver bygganmälan innan arbeten påbörjas. Bostadsrättsföreningen har också inkommit med en bygganmälan. Såvitt framgår av handlingarna i målet har dock stadsbyggnadsnämnden inte behandlat bostadsrättsföreningens bygganmälan.

Vid detta förhållande bör stadsbyggnadsnämndens beslut att inte vidta åtgärder med anledning av A Rs anmälan undanröjas och målet återförvisas till nämnden för fortsatt handläggning.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Lars Dirke, hovrättsrådet Margaretha Gistorp, tekniska rådet Carl-Gustaf Hagander och hovrättsassessorn Anita Seveborg, referent.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2013-10-04
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr P 3590-13

KLAGANDE

1. B B

2. B M

3. A R

MOTPART

Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms kommun

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsens i Stockholms län beslut den 23 maj 2013 i ärende nr 4032-32588-2011, 4032-32309-2011 och 4032-32306-2011, se domsbilaga 1

SAKEN

Anmälan om olovligt utförda åtgärder på fastigheten X

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 332500

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 00 E-post: mmd.nacka@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:30-16:00 -

BAKGRUND

Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms stad (nämnden) beslutade den 14 oktober 2011 att lämna anmälan avseende ändring av trapphus, ommålning och installation av ny el på fastigheten X utan åtgärd. Beslutet överklagades till Länsstyrelsen i Stockholms län (länsstyrelsen), som i beslut den 23 maj 2013 avslog överklagandet. B B, B M och A R (klagandena) har överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Klagandena har yrkat att länsstyrelsens beslut ska ändras så att det innefattar krav på att de aktuella entréernas ursprungskulör återställs i enlighet med detaljplanens skyddsföreskrift och i kulör som fastställts genom inlämnad utredning genomförd av konservator B W.

Klagandena har till grund för sin talan uppgett i huvudsak följande. Ärendet har hos länsstyrelsen handlagts av en jurist som ensamt bedömt och fattat beslut i ärendet. Samråd har vare sig skett med länsstyrelsens arkitektavdelning eller med antikvarisk expertis. De ifrågasätter att en tjänsteman utan antikvarisk skolning ensam skulle vara lämpad att avgöra vad som är antikvariskt förvanskande eller bedöma bevarandevärdet avseende väggkulör. Entréerna är mycket medvetet formgivna och färgsatta med grönmålade putsytor i samspel med grön kolmårdsmarmor på golv och med väggpartier av djupt grön polerad marmor samt med en förgylld kannelerad list vid anslutning mot tak. Man kan inte byta väggkulör på putsade ytor utan att helheten förvanskas. Fasader och entréer i innerstadens kulturklassade flerfamiljshus har generellt utformats med speciell omsorg och i samspel med varandra. Detta för att ge fastigheterna önskad status och karaktär med ett formspråk i enlighet med den tidsanda som rådde när byggnaderna uppfördes.

Med den aktuella fastigheten har arkitekten B H skapat ett av funkisepokens mest prominenta flerbostadshus. Fastigheten, uppförd år 1929, förebådar det formspråk och den färgsättning som sedan kom att prägla arkitekturen fram till 40-talet. Även detta ger entréerna ett speciellt antikvariskt värde, därav den

skyddsföreskrift som skrivits in i detaljplanen. Det är inte en liten eller mindre avvikelse att ändra färgen från grönt till beige. De har svårt att förstå att det skulle finnas stöd i praxis för en sådan uppfattning. Det är klarlagt att väggarna ursprungligen var gröna. De vill få prövat om en invändig avvikelse som denna ses med större tolerans än en avvikelse avseende fasadkulör, även då det finns en skyddsbestämmelse i detaljplanen avseende just invändig utformning.

Mark- och miljödomstolen har i målet inhämtat handlägningsordning från länsstyrelsen avseende beslutsförheten i ärendet.

Klagandena har beretts tillfälle att yttra sig över länsstyrelsens handlägningsordning.

B B och B M har därvid i huvudsak angett följande. Ärendet gäller detaljplaneföreskrift som anger förvanskingsförbud avseende fastighetens entréer. Det innebär att ursprungligt utförande ska bevaras och, vad gäller målade ytor – att färgtyp, glansvärde och kulör ska bevaras. Frågan har vid länsstyrelsens överprövning handlagts och avgjorts av endast en jurist, utan samråd med den antikvariska expertis som finns på myndigheten. Juridisk och antikvarisk kunskap är två skilda fackområden. Liksom befogenhet inte är detsamma som kompetens. En intern arbetsordning borde därför knappast kunna legitimera att länsstyrelsen inte involverat antikvarisk sakkunskap vid överprövning av ärendet.

B B har därutöver angett att det är av största vikt för målets avgörande att mark- och miljödomstolen kommer att anlita sådan expertis.

B M har därutöver angett att det vid överprövning borde kunna förväntas att den högre instansen ska genomföra en mer kompetent och omsorgsfull granskning än vad lägre instans presterat.

A R har i huvudsak angett följande. Länsstyrelsens handläggare, en jurist, har haft befogenhet att ensam fatta beslut i aktuellt ärende på grundval av den

handläggningsordning som länsstyrelsen upprättat. Med tanke på att ärendet gäller en antikvarisk fråga, kvarstår dock hans ifrågasättande på denna punkt. Det rådande regelverket är motsägelsefullt. Dels gäller att detaljplaneföreskrift ska efterlevas även när föreskrift avser en fastighets interiör, samtidigt finns en annan föreskrift som slår fast att bygglov eller anmälan inte krävs vid invändig renovering i fastighet. Han vill få prövat om det finns lagstöd för att stadsbyggnadskontoret, med hänvisning till att fastighetsägaren inte haft anmälningsskyldighet, ska kunna avsäga sig sin övervakande roll vad gäller efterlevnaden av detaljplanebestämmelser och då även i fall som detta då man genom anmälan fått vetskap om att detaljplanestridig åtgärd planeras eller pågår. Skydd av byggnadsantikvariska kulturvärden är ett samhällsintresse, föreskrift i detaljplan är ett medel att upprätthålla detta skydd.

Skulle mark- och miljödomstolen, med hänvisning till att krav på bygglov eller anmälningsskyldighet inte finns, fastställa länsstyrelsens beslut, lär detta genom sin prejudicerande verkan frånta Sveriges kommuner skyldigheten och rättigheten att bevaka att detaljplanebestämmelser av aktuellt slag efterlevs. Han anhåller därför om att mark- och miljödomstolen prövar aktuellt ärende med speciellt beaktande av att diariet anmälan i ärendet förelagat och att denna tidigt gav stadsbyggnadskontoret full information om att detaljplanestridig förvanskning planerats och påbörjats.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

Bedömning

Mark- och miljödomstolen kan inledningsvis konstatera följande. Klagandena har ifrågasatt att en länsassessor ensam har fattat beslut i ärendet hos länsstyrelsen.

Mark- och miljödomstolen kan härvid konstatera att det av länsstyrelsens handläggningsordning framgår att en länsassessor har en sådan behörighet. Klagandenas synpunkter i övrigt om lämpligheten i att endast en jurist varit

beslutsfattande i länsstyrelsen faller utanför den prövning mark- och miljödomstolen har att göra i detta mål.

När det därefter gäller B Bs synpunkt om att mark- och miljödomstolen bör anlita antikvarisk expertis, kan mark- och miljödomstolen upplysa parterna om följande. Enligt 2 kap. 6 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar (LOM) ska i mål som har överklagats till mark- och miljödomstolen rätten vid avgörande i sak som huvudregel bestå av en lagfaren domare, som är rättens ordförande, och ett tekniskt råd. Ett tekniskt råd ska enligt 2 kap. 2 § LOM ha teknisk eller naturvetenskaplig utbildning och erfarenhet av sådana sakfrågor som domstolen prövar. Ett sådant tekniskt råd ingår i avgörandet av detta mål. Domstolen ska därutöver enligt 12 § lagen (1996:242) om domstolsärenden se till att ärendet blir så utrett som dess beskaffenhet kräver. Mark- och miljödomstolen har gjort den bedömningen att målet är så utrett att det nu kan avgöras.

Den fråga som mark- och miljödomstolen har att pröva i detta mål i sak är om den anmälan som gjorts avseende ändring av trapphus, ommålning och installation av ny el på fastigheten X borde ha föranlett nämnden att vidta någon åtgärd. Mark- och miljödomstolen finner här inte att det finns skäl att göra någon annan bedömning än den som länsstyrelsen har gjort. Vad klagandena nu har anfört föranleder inte någon annan bedömning. Då mark- och miljödomstolen delar länsstyrelsens bedömning att åtgärderna ifråga varken omfattas av anmälnings- eller lovplikt, eller i övrigt företagits i strid med plan- och bygglagen (2010:90) (PBL), har nämnden inte heller enligt 11 kap. 5 § PBL varit skyldig att pröva förutsättningarna för och behovet av ett ingripande eller beslut om en påföljd enligt 11 kap. PBL. Överklagandet ska således avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se domsbilaga 2 (DV427)

Överklagande senast den 25 oktober 2013. Prövningstillstånd krävs.

Anders Enroth

Maria Backström Bergqvist

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Anders Enroth, ordförande, och tekniska rådet Maria Backström Bergqvist. Enhälligt. Föredragande har varit beredningsjuristen Erica Ehne.